

A - team ΜΕΛΕΤΗ

Γιώργος
ΣΤΑΜΑΤΑΚΗΣ

Κατερίνα
ΚΑΡΑΝΙΚΟΥ

η αρχιτεκτονική
ως μουσική σύνθεση

Έχοντας ξεκινήσει την κοινή τους πορεία μελετώντας αρχικά εκθεσιακούς χώρους και καταστήματα, προχώρησαν σταδιακά στη μελέτη επαγγελματικών και γραφειακών χώρων και αργότερα στη μελέτη και κατασκευή κτιρίων γραφείων και κατοικιών, πάντα σε στενή συνεργασία με τον εκάστοτε αναθέτοντα.

Για την a-team, κάθε κτιριακό έργο αποτελεί ένα νέο πεδίο έρευνας και προβληματισμού, που ξεφεύγει από τα αυστηρά επαγγελματικά πλαίσια και εξελίσσεται σε μια διαδραστική συνεργασία με τον μελλοντικό ιδιοκτήτη, που "εκπαιδεύεται" σταδιακά και συμμετέχει ενεργά και δημιουργικά σε όλη τη διαδικασία της μελέτης και της κατασκευής, με αποτέλεσμα να οικειοποιείται αβίαστα ένα κτισμένο περιβάλλον, που παράγεται με αφορμή και επίκεντρο το χρήστη.

... "Ο αρχιτέκτονας προτείνει και ο πελάτης αποφασίζει. Όμως, δεν είναι πάντα έτσι. Ο πελάτης θέτει τους οικονομικούς και όχι μόνο περιορισμούς και τις λειτουργικές ανάγκες και ο αρχιτέκτονας καλείται να συνθέσει το κέλυφος, που θα εξυπηρετεί αυτές τις απαιτήσεις. Θα πρέπει να εκπαιδεύσει έναν άνθρωπο που ασχολείται με ένα άλλο αντικείμενο, να τον ψυχολογήσει και να διερευνήσει την προσωπική του ζωή. Και ο πελάτης θα πρέπει να είναι έτοιμος να αφιερωθεί σε αυτή τη μοναδική δημιουργική διαδικασία. Για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα πελάτης και αρχιτέκτονας γίνονται φίλοι και συνεργάτες.

κείμενο Γιώργος Αγγελόπουλος, αρχ. μnx. ΕΜΠ

1

3

2

1 - 2
Τριώροφη μονοκατοικία στο Κεφαλάρι

3
Διώροφη μονοκατοικία
στους Θρακομακεδόνες

4
Ανακατασκευή διαμερίσματος
πέμπτου ορόφου στον Άλιμο

4

5
Τριώροφη μονοκατοικία
στο Παλαιό Ψυχικό
6
Διώροφη μονοκατοικία
στον Εύξεινο Πόντο
7
Συγκρότημα δύο κατοικιών
στο Ρωμανό Πατρών

Το αρχιτεκτονικό έργο δεν εξαντλείται όταν ολοκληρωθεί η σύλληψη, ή έστω η κατασκευή. Αποτελεί ένα ζωντανό παράδειγμα μιας πορείας συνεργασίας ανάμεσα στον ιδιοκτήτη, τον αρχιτέκτονα και τον κατασκευαστή. Ανήκει ως concept και στους τρεις, αλλά είναι πλέον ένα δοχείο ζωής για πολλούς ανθρώπους και γενεές, που θα το βιώνουν ευχάριστα στην καθημερινότητά τους, χωρίς να έχουν την ανάγκη να αναζητούν το λόγο. Ίσως αυτή τελικά να είναι η αμοιβή του αρχιτέκτονα”...

Ασχολούνται προσωπικά με κάθε έργο σε όλη τη διάρκεια της κατασκευής, με συνεχή παρουσία και επίβλεψη, που αντικαθιστά σε μεγάλο βαθμό τη μελέτη εφαρμογής, “μια άψυχη σειρά σχεδίων, με την οποία σπάνια ασχολούνται οι κατασκευαστές και οι μάστορες”, με αποτέλεσμα να υλοποιούνται άρτια οι στόχοι της μελέτης και το τελικό αποτέλεσμα να αντιπροσωπεύει τις λειτουργικές και αισθητικές προσδοκίες του πελάτη και των ιδίων.

Η επαγγελματική αυτή πρακτική τους οδήγησε στην απόφαση να μην διευρύνουν περισσότερο το εταιρικό τους σχήμα (από το 2002 το γραφείο απέκτησε μορφή εταιρίας με την επωνυμία A - team ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΕ), παρότι τους προτάθηκε κατά καιρούς η συνένωση με άλλες μελετητικές και κατασκευαστικές εταιρίες.

...“Κάθε έργο αντιμετωπίζεται ως μοναδικό. Η τοποθεσία, η θέση του οικοπέδου στον αστικό ιστό, ο προσανατολισμός, οι ανάγκες - απαιτήσεις των ιδιοκτητών, η θέα κι οι οπτικές φυγές και πολλή άλλα στοιχεία κατά περίπτωση ξεχωριστά και πολλές φορές αλληλοσυγκρουόμενα, αναλύονται και αξιολογούνται σε κάθε κτίριο διαφορετικά. Το τελικό αρχιτεκτονικό έργο εκφράζει τη μοναδικότητα της συνθετικής αλληλεπίδρασης όλων των παραγόντων του, είναι μια αυτόνομη οντότητα που παίρνει ζωή μέσω της καθημερινής του χρήσης”...

Κύριο συνθετικό εργαλείο αποτελεί ταυτόχρονα η κατασκευή μακέτας, που βοηθά, τόσο το μελετητή όσο και τον πελάτη, να προσεγγίσει το έργο, ενώ ταυτόχρονα φωτορεαλιστικές απεικονίσεις εντάσσουν το έργο στο περιβάλλον του, με πρόθεση να ελεγχθεί η μελέτη πριν οριστικοποιηθεί σε ό,τι αφορά στην ένταξή της στο αστικό ή περι-αστικό τοπίο.

...“Σε κάθε έργο αναλύονται τα δεδομένα και οι ανάγκες κάθε χώρου ξεχωριστά, σχεδιάζονται λεπτομερώς όλα τα στοιχεία της κατασκευής, με οδηγό μια ιδιαίτερη αισθητική, που έχει ως στόχο την ανάδειξη του τελικού αποτελέσματος μέσα στο περιβάλλον, στο οποίο προορίζεται να λειτουργήσει. Το κτιριακό έργο, μέσω των ιδιαίτερων κάθε φορά συνθηκών και περιορισμών, ορίζει τις συνιστώσες της σύνθεσης, οι οποίες φιλτράρονται μέσω των παραμέτρων, που θέτει η πλαστικότητα του όγκου και η συνέχεια των υλικών, έχοντας ως άξονα

στη φιλοσοφία του σχεδιασμού τις καθαρές γραμμές και τη δομική εφαρμογή υλικών και χρώματος”...

...“Τα υλικά αποτελούν τις νότες μιας μουσικής σύνθεσης, που εκφράζεται αρχιτεκτονικά. Σκυρόδεμα, μέταλλο, γυαλί, πέτρα, επίχρισμα, ξύλο και χρώμα συνιστούν τα επτά δομικά στοιχεία του κτιριακού έργου, που, σαν μουσική σύνθεση, ενορχηστρώνεται από το φως. Δεν υπάρχει αγαπημένο υλικό, κάθε ένα έχει τη δική του προσωπικότητα και ιδιότητες, καθώς αναδεικνύεται μέσω του ιδιαίτερου ρόλου, που καλείται να εκπροσωπήσει στο σύνολο. Χρειάζεται επίμονη και δημιουργική ενασχόληση με την επιμέλεια της κατασκευής, διαρκής πειραματισμός με νέα υλικά και συνεχής ενημέρωση πάνω στις νέες τάσεις του σχεδιασμού, ώστε να αποκτήσουν οι χώροι την απαραίτητη πνοή, καθώς θα ακούγονται οι αρμονικές συχνότητες των επτά υλικών.

8 9

8
Τριώροφη μονοκατοικία στο Παλαιό Ψυχικό
9
Τετραώροφο συγκρότημα φοιτητικών studios στο Αιγάλεω
10
Τριώροφη μονοκατοικία στο Κάτω Χαλάνδρι

10

11
Εκθεσιακός χώρος
προβολής της
Αθήνας 2004,
πλατεία Ασωμάτων
12 - 13
Κεντρικό κατάστημα
κινητής τηλεφωνίας
(AMC) στα Τίρανα

Έτσι, αναδεικνύεται όχι μόνο η λειτουργία κι η ποιότητα της κατασκευής, αλλά κι η βασική δομή μιας ολοκληρωμένης συνθετικής ιδέας. Με αυτόν τον τρόπο το μοντέρνο γίνεται κλασικό.

Ο φλοιός αποτελεί το όριο, το σύνορο, μέσα στο οποίο καλείται να ξεδιπλωθεί η αναλυτική και συνθετική διαδικασία.

Η αρχιτεκτονική δεν είναι τίποτα άλλο, παρά η παραγωγή δομημένου χώρου. Στον εσωτερικό σχεδιασμό αυξάνονται οι περιορισμοί, μεγαλώνει όμως παράλληλα και η συνθετική ελευθερία, καθιστώντας αυτόνομο τον εσωτερικό χώρο από το κέλυφός του. Ιδανικά σε κάθε έργο, το εσωτερικό θα πρέπει να αντανακλάται στο εξωτερικό περίβλημα. Όταν, όμως, αυτό δεν συμβαίνει, τότε η μουσική δωματίου καλείται να δώσει την απάντηση”...

Στο μέχρι τώρα έργο τους διαπιστώνουν μια διαρκή ζύμωση κι ωρίμανση, χωρίς να εντοπίζουν σημαντικές τομές και αναθεωρήσεις, ενώ διακρίνει κανείς μια σύγχρονη μοντερνιστική άποψη με στοιχεία ρεαλιστικού φονξιοναλισμού, σε ένα τεχνολογικό περίβλημα.

Αναγνωρίζουν ότι στην Ελλάδα παράγεται σημαντικό αρχιτεκτονικό έργο σε επίπεδο ιδιωτικής πρωτοβουλίας, δεν παραλείπουν όμως να στιγματίσουν το ρόλο της πολιτικής εξουσίας, που θεωρούν ότι στέκεται απέναντι στο επάγγελμα του Αρχιτέκτονα, χωρίς να το στηρίζει με ένα θεσμικό πλαίσιο αρχιτεκτονικών διαγωνισμών. Στην Ελλάδα, οι αρχιτεκτονικοί διαγωνισμοί όχι μόνο προκρητύσσονται σπάνια, αλλά, το χειρότερο, οι μελέτες τους δεν υλοποιούνται, ή, στην καλύτερη περίπτωση, κακοποιούνται, εφαρμοζόμενες από κατασκευαστές που προφανώς αδιαφορούν για το έργο, ενώ σχεδόν ποτέ ο μελετητής δεν καλείται να συμμετέχει στην επίβλεψή του.

12 13

14

14
Γραφεία κεντρικής
διοίκησης Cosmote
στο Μαρούσι

15
Γραφειακός χώρος
Le Spot Productions
στο Μαρούσι

15

16

16
100 χρόνια ελληνικής
διαφήμισης -
Εγκατάσταση Γκάζι

Η απουσία αξιόπιστων μηχανισμών τους οδήγησε στο να μην συμμετέχουν σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς, χωρίς ταυτόχρονα να αμφισβητούν το θεσμό που αποτελεί εργαλείο ενεργοποίησης της Αρχιτεκτονικής σκέψης σε νέα πεδία έρευνας, ξεφεύγοντας από τον κλοιό της επαγγελματικής καθημερινότητας. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο εντάσσουν και την Ολυμπιακή κτιριακή κληρονομιά, που αποτελείται από έργα αδιάφορα μελετητικά, ή αδικαιολόγητα μεγαλεπήβολα, που όπως αναμένονταν εγκαταλείφθηκαν, αφού ποτέ δεν συνεκτιμήθηκε στην αρχική τους μελέτη η μετα-ολυμπιακή τους χρήση, αλλά και ο αισθητικός και λειτουργικός τους ρόλος στην πόλη.

...“Το αρχιτεκτονικό τοπίο στην Ελλάδα υποφέρει από τις δαιδαλώδεις ρυθμίσεις ενός ασαφούς και ασυνάρτητου οικοδομικού κανονισμού και από την κατά γράμμα εφαρμογή του. Ιδιοκτήτες, κατασκευαστές, εργοδότες και μηχανικοί χωρίς αστική συνείδηση, ερμηνεύουν και κυρίως

εφαρμόζουν τον ΓΟΚ κατά περίπτωση, προκειμένου να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες τους. Η εικόνα που βιώνουμε στις πόλεις θέλει πολιτική βούληση για να αλλάξει, αλλά και ελεγκτικούς μηχανισμούς που θα φροντίζουν για την εφαρμογή κανονισμών, που δεν θα καθιστούν τον πολίτη υποχείριο των κυβερνήσεων μέσω εκλογικών νομιμοποιήσεων και τακτοποιήσεων. Ίσως τότε περιοριστεί η πλήρης απαξίωση του δημόσιου χώρου, που βιώνουμε καθημερινά.

Όσο για το παραδοσιακό στοιχείο έχει νόημα μόνο στο περιβάλλον που το γέννησε και το ανέδειξε. Η πιστή εφαρμογή του στη σύγχρονη κατασκευή αγγίζει τα όρια του kits, με εξαίρεση τις ελάχιστες περιπτώσεις, που αντιμετωπίζεται δομικά και συνθετικά ώστε να ενταχθεί μορφολογικά στη σημερινή νέα πραγματικότητα” ...

Εντοπίζουν ένα σημαντικό έλλειμμα αστικής συνείδησης στις προηγούμενες γενιές, που ενηλικιώθηκαν σε μη αστικό ή ημι-αστικό περιβάλλον και θεωρούν ότι η γενιά των σημερινών 40άρηδων (και των ακόμα νεότερών τους), που βιώνει έντονα την αστικοποίηση και την αισθητική μιας μεγάλης πόλης, θα ασχοληθεί σοβαρά με το θέμα της ανάπτυξης των αστικών κέντρων, αν και όταν αναλάβει καίριες θέσεις. Σε ό,τι αφορά στο εκπαιδευτικό υπόβαθρο του σύγχρονου Έλληνα Αρχιτέκτονα Μηχανικού, μέσα από την έρευνα που έχουν κάνει για την επιλογή συνεργατών, έχουν διαπιστώσει ότι οι ατέρμονες σπουδές μετά το Πολυτεχνείο και η απόκτηση μεταπτυχιακών και διδακτορικών τίτλων, απομακρύνουν το μελετητή από τη ρεαλιστική επαγγελματική διάσταση, που είναι η παραγωγή κτισμένου χώρου, ενώ ταυτόχρονα έχουν ξεχωρίσει, για τη συνθετική τους ικανότητα, τους απόφοιτους του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.

Ενδιαφέρονται ιδιαίτερα και έχουν ασχοληθεί με παράπλευρους τομείς του σχεδιασμού, με τη σκηνογραφία, τη φωτογραφία, το industrial design και το έπιπλο. Ολοκληρωμένα έργα τους έχουν διαγωνιστεί και εκτεθεί στα Βραβεία Αρχιτεκτονικής 2008 του ΕΙΑ στο Μουσείο Μπενάκη και στην 6η Πανελλήνια Έκθεση Αρχιτεκτονικού Έργου του ΣΑΝΑ στην Πάτρα (2009). ■

φωτογραφίες: Κώστας Δρίμτζας, Γιώργος Σταματάκης

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Γιώργος Σταματάκης και η Κατερίνα Καρανίκου, ύστερα από σπουδές Αρχιτεκτονικής (Ε.Μ.Π.), Μαθηματικών (Πανεπιστήμιο Αθηνών), interior - industrial design και Σκηνογραφίας και μετά από ανεξάρτητες προσωπικές εμπειρίες και πορείες, ίδρυσαν το 1996 την a- team architecture & design. Από το 2002 και μετά, το γραφείο τους απέκτησε τη μορφή εταιρίας με την επωνυμία a - team ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΕ, ως γραφείο Αρχιτεκτονικών μελετών κτιριακών έργων και εσωτερικών χώρων με πλήρη υποστήριξη της κατασκευής, εμπλουτίζοντας συνεχώς το δυναμικό της με νέους συνεργάτες.

17
Κτίριο γραφείων
McCann Erickson
Athens στο Χαλάνδρι

19
Κτίριο καταστήματος, γραφείων
& κατοικιών στο Παγκράτι
20
Κτίριο γραφείων
στη Λ. Ποσειδώνος

18
Κτίριο έκθεσης
αυτοκινήτων και
γραφείων στη
Γλυφάδα